

Tillgänglighetsinventering av Sommarängen

2025

Innehållsförteckning

Introduktion	2
Avgränsningar i kartläggningen.....	2
Målsättning med projektet	3
Enkät svar.....	3
Parkering och angöringsplats	5
Vägen till entrén	5
Trappor i förbindelseleden	6
Ramp	7
Entrén	8
Innanför entrén	10
Tillgänglig toalett.....	11
Visuellt ledstråk.....	14
Skyltar.....	14
Korridorer	15
Rum	16
Fikarum	16
Kök.....	17
Matsal.....	18
Boenderum	19
Tillgänglig toalett och duschrum 15	21
Vårdavdelning.....	24
Duschrum	24
.....	26
Tillgänglig toalett.....	26
Bastu.....	29
Enkla och svåra åtgärder	30
Enkla åtgärder	30
Svåra åtgärder	32
Slutsats.....	33

Introduktion

Via projektet "Ett Åland för alla" arbetar vi för att förbättra den fysiska tillgängligheten på offentliga platser på Åland. Kartläggningen genomfördes av projektledare Alexandra Gamba och kommunikatör Erika Elfsberg från förbundet Funktionsrätt Åland. I rapporten listas åtgärder, uppdelade i enkla och mer omfattande insatser.

Vi har en åldrande befolkning, vilket innebär att tillgänglighetsanpassade byggnader blir hållbara över tid. Det är en investering i framtiden som möter individers olika behov. Genom att prioritera tillgänglighet visar vi att vi värdesätter varje individ och strävar efter ett inkluderande samhälle. Alla har rätt till ett tryggt boende och att leva ett så självständigt liv som möjligt. När en person kan röra sig utan hinder stärks självförtroendet och känslan av kontroll över det egna livet.

En tillgänglig byggnad förebygger olyckor, vilket är särskilt viktigt eftersom fallolyckor ofta är en av de vanligaste skadorna bland äldre. Det finns plats för 10 klienter. Vid kartläggningstillfället hade boendet 8 inneboende klienter.

Äldreboendet Sommarängen och dagiset Barnängen ligger nära varandra. De genomför gemensamma aktiviteter vid högtider och liknande tillfällen.

Sommarängen och grundskolan på Kökar har ett nära samarbete och kan erbjuda en elev som läser högt, följer med på promenader eller deltar i andra aktiviteter som skolan bidrar med. Maten lagas på Sommarängen och levereras till både dagiset samt grundskolan på Kökar.

De som bor på Sommarängen får öppna sina fönster för att vädra, det finns inga restriktioner eller förhinder. Personalen hjälper också till vid behov att öppna fönster för att vädra. De boende får även hjälp att ta sig ut till altanen, som är tröskelfri. En hemtrevlig känsla genomsyrar boendet, detaljerna i inredning och möbler inger en känsla av att vara hemma.

Det finns inga låsta dörrar och personalen har nycklar om det behövs låsas upp till ett rum till exempel.

Vid kartläggningstillfället granskade vi duschutrymmet innan bastun, där det stod hjälpmedel som rullstolar. Utrymmet är vanligtvis fritt från hinder och rymligt, men de har haft en tvättdag av hjälpmedlen. Det finns en helikopterplatta i nära anslutning till boendet.

Sommarängen är ett fint och hemtrevligt boende med god tillgänglighet. I rapporten lyfts åtgärder som kan effektivisera verksamheten och underlätta för personer med olika funktionsnedsättningar.

Avgränsningar i kartläggningen

Vid kartläggningstillfället granskade vi ett av klientrummen för att få en generell uppfattning om hur boendeytan upplevs. Det finns även andra rum som ser lite annorlunda ut, beroende på vilken avdelning klienten bor på.

Vi granskade allmänna utrymmen, korridorer, matsal och kök som finns på boendet. Det handlar om utrymmen dit allmänheten har tillträde.

Parkeringen, vägen fram till byggnaden och utvalda rum på äldreboendet valdes ut för granskning. Vägen till entrén innebär att vi kontrollerar gångstråket och de förbindelseleder som leder in till byggnaden.

De utrymmen som inte granskades var personalutrymmen och förvaringslokaler.

Målsättning med projektet

”Ett Åland för alla” utgår från FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättningar och följer både nationell lagstiftning och tillgänglighetsrekommendationer. Vårt mål är att sprida information så att alla människor ska kunna delta på lika villkor i samhället på lika villkor. För att göra en plats tillgänglig krävs det ibland bara små insatser och enkla anpassningar.

Vi tar hänsyn till olika aspekter av funktionsnedsättningar såsom rörelsehinder, syn- och hörselnedsättningar samt kognitiva funktionsnedsättningar. Vårt inkluderande perspektiv syftar till att omfatta så många människor som möjligt. Olika funktionsnedsättningar kräver olika lösningar och anpassningar.

Syftet är att kartlägga tillgängligheten på allmänna platser och identifiera vilka åtgärder som krävs för att förbättra tillgängligheten. Personer med funktionsnedsättning ska ha möjlighet att använda allmänna utrymmen och offentliga platser på samma villkor som andra.

Enkät svar

På förhand skickades det ut en enkät för en självuppskattning av tillgängligheten på äldreboendet. Där kunde personalen göra en bedömning av den fysiska tillgängligheten.

Det har skett en om- och tillbyggnad under åren 2010–2011. Äldreboendet Sommarängen disponerar hela lokalen och det är Kökars kommun som är fastighetsägare. Byggnadens yta är 1000m², och det finns inget kulturhistoriskt värde kopplat till den.

Det har inte genomförts några renoveringar och det finns inga planer på att renovera inom den närmaste framtiden. Den här kartläggningen är den första granskningen av tillgängligheten sedan verksamheten startade.

När det gäller enkäten om självuppskattning av äldreboendet kom endast ett svar in. Den bestod av frågor om den fysiska tillgängligheten i byggnaden samt om personalens arbetsmiljö. De frågor där inget svar inkommit står texten ”Det finns ännu inga svar på den här frågan”. Vissa frågor krävde ett ja eller nej svar, medan andra gav möjlighet att skriva mer utförliga svar. De inkomna svaren presenteras nedan.

Fråga: Har du någon gång upplevt hinder i miljön på arbetsplatsen?

Svar: Nej.

Fråga: Vilka utmaningar har du stött på?

Svar: Det finns ännu inga svar på den här frågan.

Fråga: Använder du själv något hjälpmedel?

Svar: Nej.

Fråga: Vilket eller vilka hjälpmedel använder du?

Svar: Det finns ännu inga svar på den här frågan.

Fråga: Hur upplever du den fysiska tillgängligheten i byggnaden?

Svar: "Bra planerad i byggnaden."

Fråga: Finns det något som du anses behöver förbättras?

Svar: Nej.

Fråga: Vad anser du behöver förbättras?

Svar: "Vi har handikappanpassade toaletter, stora altaner och stora klientrum, så inget som jag kommer på just nu."

Fråga: Vad har åtgärdats när det gäller den fysiska tillgängligheten?

Svar: "Byggnaden har fått en dörröppnare vid entré ingången."

Fråga: Upplever du att det är lätt att orientera sig i byggnaden? Är det lätt att röra sig i byggnaden?

Svar: "Ja."

Fråga: Är vägen till byggnaden hindersfri?

Svar: Ja

Fråga: Vad finns det för hinder i vägen?

Svar: Det finns ännu inga svar på den här frågan.

Fråga: Upplever du att färgsättningen i byggnaden är bra?

Svar: Ja.

Fråga: Vad skulle kunna förbättras?

Svar: Det finns ännu inga svar på den här frågan.

Fråga: Förekommer det buller eller eko på arbetsplatsen?

Svar: Nej.

Fråga: Vad skulle kunna förbättras med ljudmiljön?

Svar: Det finns ännu inga svar på den här frågan.

Fråga: Hur upplever du luften/ventilationen?

Svar: "Kan vara bättre."

Parkering och angöringsplats

Det kan upplevas som svårt att hitta till äldreboendet eftersom det inte är tydligt skyltat från vägen vilken infart besökare ska ta, särskilt om man inte kommer från färjans håll. För att underlätta orienteringen bör det finnas en vägskylt och det bör finnas en tydlig skylt på eller vid byggnaden som anger vilken verksamhet som bedrivs där.

1. Markunderlaget på parkeringen.

Markunderlaget är fast, jämnt och består av finkornigt packat grus. Det är möjligt att komma ända fram till entrén med bil vid behov. En parkeringsplats finns nära entrén men det finns ingen markerad plats för personer med särskilt tillstånd. Det bör vara tydligt var besökare kan parkera och parkeringsplatsen för de med särskilt tillstånd bör vara skyltad och märkt med den internationella rullstolssymbolen.

Det bör finnas en jämn belysning på parkeringen, eftersom det är mörkt under vintertid. Installation av motorvärmare underlättar för besökare när det är kallt ute.

Vägen till entrén

Det finns tre olika typer av underlag i gångstråket som leder till äldreboendets huvudentré. Från vägen till parkeringen består det av grus som sedan övergår i markplattor. Vid kartläggningstillfället var markplattorna hela och jämna. Gångstråket fortsätter med trappor, en ramp och ett trädäck. Det finns ett skyddande entrétak som skyddar besökare från olika väderförhållanden.

Vi rekommenderar att det installeras en ledfyr vid entrén vid entrén. Ljudet kan till exempel vara fågelkvitter eller liknande ljud som skiljer sig från omgivningen. Detta underlättar orienteringen för personer med synnedsättning så att de självständigt kan ta sig till entrén och att lokalisera ingången.

Det finns vita pelare som bär upp entrétaket och dessa kontrasterar väl mot byggnadens mörkröda färg. Entrétaket är försett med belysning men dessa var inte på under kartläggningstillfället.

Trappor i förbindelseleden

Det finns trappor i förbindelseleden som leder till entrén. Trappan består av tre trappsteg och är försedd med ledstänger på båda sidor. Det finns även en ledstång i mitten av trappan, eftersom trappan är av den bredare modellen. Höjden på trappstegen bör vara högst 16 centimeter i utomhustrappor som är placerade under tak. Trappan är rymlig och användarvänlig.

Ledstängerna finns på en höjd av 68 centimeter, vilket är lägre än den rekommenderade höjden, och de är fyrkantiga i formen. Det bör finnas ledstänger på två olika höjder, där den lägre finns på en höjd av 70 centimeter och den högre bör vara på en höjd av 90 centimeter. Ledstänger bör vara utformade så att besökaren enkelt kan hålla om den i ett fast grepp, en avrundad form är lättare att använda.

Ledstängerna är för korta, de slutar vid det sista trappsteget mot markplan. De bör börja 30 centimeter före trappans början och sluta 30 centimeter efter trappans slut för att minska fall och olyckor.

2. Trapporna leder till huvudentrén.

Lösa föremål som blockerar gångvägen bör tas bort och ska inte förekomma i ett gångstråk. Det finns en cementskulptur på en ursågad del av en trädstam, vilket kan utgöra en snubbelrisk. Föremålet är svårt att upptäcka, eftersom cement och trä inte saknar tillräcklig kontrast. Den är placerad intill den vänstra yttre ledstången, vilket försvårar användningen av ledstången. På markplan nedanför trappan finns en påse med jord i gångstråket, vilket hindrar säker användning av den yttre ledstången.

Före trappans början bör det finnas en kontrasterande markering som varnar för en kommande nivåskillnad.

Det saknas kontrastmarkeringar på de yttre framkanterna av trappstegen, vilka bör vara i en avvikande färg.

Kontrasten mellan de vita ledstängerna och den mörkröda byggnaden är tillräcklig, men kontrasten mellan trappan och ledstängerna är inte tillräckligt tydlig.

Ramp

Rampen är byggd i trä, vilket kan göra den hal när den blir blöt. Eftersom rampen är i trä är den jämn och fast. Entrétaket skyddar rampen från snö, is och vatten. En ramp ska ha en så flack lutning som möjligt och det bör vara möjligt att vända på den med ett hjulförsett hjälpmedel. Även en ramp med låg lutning kan vara svår att använda för vissa personer.

Före och efter rampens början och slut bör det finnas en varnande visuella eller taktila markeringar som varnar besökaren på kommande nivåskillnader i gångstråket.

Det ska finnas ett avåkningsskydd på rampen där det inte finns en naturlig avgränsning. Detta ökar säkerheten och förhindrar att personer med hjulförsedda hjälpmedel råkar köra över kanten, vilket kan leda till olyckor. Avåkningsskyddet ska vara minst 5 centimeter högt och vara på båda sidor av rampen.

Rampen är 109 centimeter bred, vilket inte uppfyller de allmänna råden i Ålands byggbestämmelsesamling. Där anges det att rampen bör ha en fri bredd på minst 130 centimeter.

3. Rampen står under ett skyddande entrétak.

Lutningen på rampen är 5,9 grader, vilket motsvarar en lutning på 9,8 procent. En ramp bör inte luta mer än 8 procent om den är placerad utomhus under tak.

Det bör finnas ett plant, horisontellt vilplan som är minst 2 meter långt eftersom höjdskillnaden är 0,5 meter. Ett vilplan gör rampen säkrare och lättare att använda, då det ger möjlighet att vila eller vända. Det bör inte förekomma en sidolutning alls.

4. Det finns ett avbrott i ledstången.

Ledstänger finns på båda sidorna av rampen men de är inte utformade på ett tillgängligt och säkert sätt. I sitt nuvarande skick kan de utgöra en säkerhetsrisk där besökare riskerar att skada sig. Höjden på ledstängerna är 66 centimeter, vilket är för lågt. Det bör finnas ledstänger på två olika höjder. Den ena ledstången bör vara 70 centimeter och en högre bör vara på en höjd av 90 centimeter. De är fyrkantiga i formen, vilket gör dem svåra att greppa om. Om ledstängerna är avrundade är de mer användarvänliga.

Det finns ett märkligt avbrott i den yttre ledstången, där finns det ett skoputs placerat. Avsaknaden av en ledstång kan utgöra snubbelrisk och orsaka olyckor. Ledstänger bör börja 30 centimeter före rampens början och fortsätta oavbrutet 30 centimeter efter rampens slut.

Ledstängerna är vita mot den träfärgade rampen, vilket inte skapar tillräckligt tydliga kontraster.

Entrén

Det finns en skylt ovanför entrédörren med texten "Sommarängen". Framför entrén ska det finnas ett vändutrymme med en diameter på minst 150 centimeter. Vid entrén finns en låg tröskel som inte överstiger 2 centimeter.

5. Skylten "Sommarängen" vid huvudentrén är svårläst.

Byggnadens fasad är mörkröd, dörrlisten är vit och dörrkarmen är mörkgrå. Handtaget är i en metallisk färg, men det skulle vara mer tillgängligt om det var i en kontrasterande färg.

Dörren har glaspartier och är försedd med sparkskydd. Den består av en dubbeldörr, vilket gör det möjligt att öka dörrpassagens bredd från den befintliga 75 centimeter. Enligt rekommendationer bör dörrpassagebredden vara minst 85 centimeter.

6. Det finns skarpa kontraster vid entrén.

Dörren öppnas automatiskt med hjälp av en rörelsesensor. Det är viktigt att dörren förblir öppen i minst 25 sekunder för att minska kollisionsrisken och för att ge individer tillräcklig tid att ta sig igenom dörren. Vid kartläggningstillfället hölls dörren öppen i 17 sekunder.

Belysningen ska vara jämn och bländfri utan att skapa mörka skuggor, eftersom dessa kan uppfattas som nivåskillnader. En lämplig ljusstyrka bör vara mellan 100 upp till 300 lx.

Glasytorna bör markeras med kontrasterande tejp för att varna besökare om att ytan är av glas.

Innanför entrén

Det är rymligt innanför huvudentrén och det finns en vändyta med en diameter på minst 150 centimeter. Detta underlättar för personer med hjulförsedda hjälpmedel eftersom det finns möjligheter att vända.

Det finns en soffa med en mjuk dyna där besökare kan sitta för att ta på sig skoskydd av plast. Mattan innanför entrén ligger stadigt och utgör ingen snubbelrisk.

7. Det finns en hjärtstartare innanför entrén.

Det finns även en gammal telefonbänk och en klädmajor med krokar i olika höjder.

Handtaget på dörrens insida bör också vara i en kontrasterande färg. Det finns en automatisk dörröppnare på insidan. Knappen är grå med svarta kanter på upptill och nertill och den är försedd med en symbol av en dörr. Dörröppnaren är installerad på en ljus vägg men den behöver tydligare kontrast för att vara lättare att urskilja.

Det finns en hjärtstartare innanför entrén, monterad på väggen. Väskan är svart mot den ljusa väggen, vilket gör den enklare att hitta. Det skulle underlätta om det även fanns en skylt som visar vägen till hjärtstartaren.

Framför hjärtstartaren finns flera lösa föremål i vägen och en soffa som står mot väggen. Dessa bör flyttas för att säkerställa en enkel och snabb åtkomst till hjärtstartaren vid behov.

I korridoren finns det en tillgänglig toalett samt en mindre toalett, även för besökare.

Tillgänglig toalett

Det krävs en kraft på 400 gram för att öppna dörren. Detta motsvarar 3.92 Newton, en dörr bör vara lättare än 10 Newton för att öppnas. Det är tröskelfritt in till toaletten. Inne på toaletten finns ett fönster som släpper in gott med dagsljus, och där finns persienner för att avskärma dagsljuset vid behov.

8. Det är tröskelfritt in till den tillgängliga toaletten.

Det saknas ett draghandtag på insidan av dörren, vilket skulle underlätta för personer att stänga dörren bakom sig. Draghandtaget bör vara installerat på 80 centimeters höjd från golvet och vara 60 centimeter långt i horisontell riktning. Det är också viktigt att draghandtaget kontrasterar mot dörren för att vara lätt att upptäcka.

Låset är ett vanligt vridlås, vilket kan vara svårt att använda för personer med nedsatt motorik eller svaga fingrar. Vi rekommenderar att låset är utformat i enhandsfattning och att det är möjligt att låsa även med en kroppsdel som till exempel armbågen.

Golvet är i svart kakel och väggarna är vita, vilket ger god kontrast och underlättar orientering av rummet. Toalettsitsen bör vara i en kontrasterande färg så att personer med synnedsättning lättare kan avgöra om locket är uppe eller nere utan att behöva röra vid det.

Det finns inga stödhandtag inne på toaletten. För vissa personer kan det underlätta med en stödstång längs handfatets yttre framkant. Stödstänger bör vara i en avvikande färg för att vara lätta att upptäcka. Det bör även finnas en käpphållare vid handfatet.

Det bör finnas krokar på olika höjder för att besökare ska kunna hänga av sig väskor och ytterkläder. Vid kartläggningstillfället fanns endast krokar på 116 centimeters höjd.

Spegeln är installerad för högt. Rekommenderad höjd till spegelns nedre kant är 90 centimeter, men den är installerad på en höjd av 130 centimeter och föremål på hyllan som papper skymmer sikten. Detta leder till att besökare endast kan spegla sig från en höjd av 140 centimeter eller högre.

Vändytan inne på toaletten är 100 centimeter i diameter, vilket inte uppfyller rekommendationen på minst 150 centimeter.

Toalettsitsen är installerad 32 centimeter från den bakre väggen, medan enligt rekommendationerna bör toalettstolen vara installerad 20—30 centimeter från den bakre väggen. Avståndet från den vänstra väggen till mitten av toaletten är 77 centimeter och från den högra väggen till mitten av knappen är det 86 centimeter.

En tillgänglig toalett bör ha 80 centimeters avstånd från båda väggarna för att underlätta överföring från ett hjulförsett hjälpmedel. Om detta inte kan uppnås bör det finnas en skylt som visar från vilken sida överföring är möjlig, och om det bara går från en sida bör det finnas en spegelvänd tillgänglig toalett.

9. Armstöden är fästa direkt i toalettstolen.

Sitthöjden på toalettstolen är 45 centimeter, vilket är något lågt. För att underlätta överföring från hjulförsedda hjälpmedel eller för personer med stela höfter och knän bör sitthöjden vara minst 50 centimeter.

Armstöden fastmonterade i toalettstolen och de är stadiga, men vägghängda armstöd är lättare att använda och tar mindre plats. De är installerade 69 centimeter från golvet, vilket är lägre än rekommenderat. De bör vara mellan 75–80 centimeter höga. Avståndet mellan armstöden är 64 centimeter, vilket uppfyller rekommendationerna på minst 60 centimeter. Armstöden kontrasterar väl mot omgivningen.

Det finns toalettpappershållare på det högra armstödet men det vore bättre om toalettpapper kunde nås från båda sidor. Det finns även toalettpapper installerat på den vänstra väggen.

Spolknappen är en vanlig tryckknapp, vilket kan vara svårt att använda för vissa. En automatisk sensor skulle underlätta. Det finns en orange tejpbitt på den ena sidan av knappen.

Bidéduchen är installerad på den bakre väggen vid handfatet, vilket gör att den inte kan nås från toaletten. Det vore bättre om den var installerad på ett armstöd och att den är automatiserad så att vattnet går i gång när besökaren lyfter munstycket.

Handfatet är höj- och sänkbart och av större modell, med avlastningsytor bakom. Det är för liten kontrast mellan det vita handfatet och väggen. En mörk bakgrund bakom handfatet skulle förbättra synligheten.

Det finns gott om utrymme på båda sidor om handfatet. Benutrymmet under handfatet är 55 centimeter, vilket är mindre än rekommenderade 60 centimeter. Kranen är en vanlig modell, men det vore bättre med enhandsfattning och längre spak. Detta möjliggör att vattnet även kan sättas på med en annan kroppsdel. Temperaturmarkeringen är tydlig, vilket gör det lätt att välja rätt temperatur.

Tvål och handsprit är installerade på bakre väggen vid handfatet, vilket kräver att användare måste sträcka sig minst 50 centimeter från ett hjulförsett hjälpmedel. Utrustning bör vara inom räckhåll och automatiska dispensrar underlättar användning. Det kan vara svårt att upptäcka behållarna eftersom de är vita mot en vit bakgrund, tydligare kontraster skulle underlätta.

10. Det är svårt att nå till tvål- och handspritsbehållaren.

All utrustning i en tillgänglig toalett bör kunna nås på en höjd från 90 och 110 centimeter. Ett eluttag är installerat på 116 centimeters höjd, vilket är för högt. Eluttag ska även kunna nås från ett hjulförsett hjälpmedel, en lämplig höjd är mellan 40 upp till 110 centimeter. Papperstorkhållaren är installerad på en 136 centimeters höjd, vilket är för högt och bör flyttas ner till en höjd mellan 90 upp till 110 centimeter.

Belysningen är jämn och bländfri. Vid kartläggningstillfället uppmättes ljusstyrkan till 400 lx och det inkluderar dagsljus från fönstret med persiennerna fördragna.

Det finns inget larm på toaletten. De boende har ett armband med larmfunktion, men besökare kan inte larma vid fall eller annan nödsituation. Detta är en allvarlig brist som bör åtgärdas genom att installera larm på två olika höjder, med ett snöre som löper runt hela rummet från det lägre larmet vid golvet. Snöret bör vara i en kontrasterande färg och återställningsknappen ska vara tydlig och lätt att använda.

Visuellt ledstråk

Ett visuellt eller taktilt ledstråk bör finnas från parkeringen till entrén. Det bör även finnas ledstråk inomhus som leder till olika delar av äldreboendet.

Skyltar

Det bör vara tydligare skyltat från vägen till äldreboendet för att underlätta för besökare att enkelt orientera sig. Skylten ovanför dörren till huvudentréns dörr är svårläst på grund av typsnittet. Kontrasten mellan texten och den träfärgade ramen otillräcklig, kontrasten bör vara skarpare.

Generellt är det svårt att orientera sig i byggnaden, eftersom det saknas tydliga och informativa skyltar som visar var de olika rummen finns. För både besökare och nyanställd personal kan det vara utmanande att hitta rätt även om byggnaden är liten. Det underlättar om orienteringen är tydlig och överskådlig, så att personen snabbt förstår var dem ska gå.

Det finns många olika utskrivna papper, med varierande motiv och färger uppsatta på dörren och innanför entrén. Detta kan upplevas som överväldigande och vissa besökare kan ha svårt att ta till sig informationen om den inte är enhetligt utformad. Vissa personer kan också ha svårt att avgöra vilken information som är relevant, därför bör man överväga hur och var lapparna placeras.

Innanför entrén finns en informationsskylt som visar veckodag, dagens meny och personal på plats. Den är väl synlig, installerad i ögonhöjd och är det första som möter besökaren innanför ytterdörren.

Det finns handskrivna skyltar till rummen, men skyltar bör vara enhetliga och lättlästa, med samma typsnitt och teckenstorlek. Nära entrén finns en toalett med en skylt där det står "Inva wc", vilket kan upplevas som utpekande. Den internationella rullstolssymbolen är ett mer inkluderande alternativ.

11. Skylten bör bytas ut mot den internationella rullstolssymbolen och texten "WC" räcker.

Skyltar bör vara försedda med relief- eller punktskrift. Det är viktigt att skyltar installeras på den sida av väggen där dörren öppnas, för att undvika kollisionsrisk och möjliggöra läsning av punktskrift. Detta gör det också möjligt att se eller känna skylten även om dörren står öppen. Kontrasten mellan text och bakgrund bör vara tydlig och stark.

Det finns siffor på boenderummens dörrar med god kontrast, men de är placerade för högt. En lämplig höjd vore i ögonhöjd för att underlätta läsbarheten.

Korridorer

Det saknas ett visuellt gångstråk som leder till byggnadens olika utrymmen. Korridorerna är rymliga och i de vårdintensiva avdelningarna finns stödstänger installerade på väggarna. Stödstängerna är ljusa mot en ljus vägg, vi rekommenderar att stödstängerna har en

kontrasterande färg för att vara lättare att upptäcka.

12. Stödstången finns på höger sida i korridoren till den tyngre vårdavdelningen.

Det kan vara svårt att orientera sig i korridorerna eftersom det saknas tillräckliga kontraster. Tydliga kontraster hjälper personer att få en bättre rumsuppfattning, vilket i sin tur underlättar orienteringen i byggnaden.

Viktiga målpunkter där kontraster gör stor skillnad är:

- Dörrhandtag
- Dörrkarm
- Väggar
- Golv
- Stödstänger

Belysningen var inte tänd vid kartläggningstillfället, men det är viktigt att den är jämn och bländfri för att skapa en trygg och tillgänglig miljö.

Rum

Fikarum

Vid fikarummet samlas klienterna och personalen för att äta frukost och dricka eftermiddagskaffe. Rummet är inrett för att kännas hemtrevligt, med gott om dagsljus. Lokalens utformning och möblering kan i vissa fall upplevas som trång när alla är samlade i fikarummet i den del som leder mot korridoren där administrationen sitter. Om man ska till den andra delen av byggnaden kan besökaren behöva ta sig fram genom att väja mellan klienter.

Kök

Det finns flera avdelningar med kök där klienter kan ta emot besök från utomstående och anhöriga. Designen är hemtrevlig och rummen har gott om utrymme. Det finns soffor, stolar och gungstolar som sittmöjligheter.

Köksskåpen är vanliga skåp, men dessa skulle kunna bytas ut mot höj- och sänkbara skåp för att underlätta användningen. Kontraster gör det lättare för personer att få en uppfattning av rummet och gör det lättare att orientera sig i lokalerna.

13. Det är en hemtrevlig känsla i utrymmen på Sommarängen.

Handtagen på köksluckorna är i en metallisk färg, och vi rekommenderar att de är i en avvikande färg i förhållande till köksluckorna. Det finns akustikplattor i taket som dämpar ljudet.

Det finns stora fönster som släpper in mycket dagsljus, och de är försedda med gardiner. Det finns möjligheter att skärma av dagsljuset med hjälp av persienner.

Vid köket där klienterna har sina boenden är det dålig akustik, trots att det finns akustikplattor i taket. Det uppstår ett eko när man klappar händerna. För att dämpa ljudet

ytterligare kan ljudabsorberande material installeras på exempelvis väggarna.

14. Kontrasterna bör vara skarpare i köket.

Det är rymligt i köket, men belysningen är dämpad. Detta skapar ojämnt ljus och skuggor, vilket kan uppfattas som nivåskillnader. Glasytan vid dörren har frostat glas.

Det finns en klädmajor med krokar på olika nivåer. Rummet är försett med sittplatser i olika sitthöjder och ett avrundat bord. Sittplatserna har ryggstöd men saknar armstöd, och det bör finnas några stolar med en högre sitthöjd.

Starkare kontraster mellan dörrkarm, vägg och golv rekommenderas för att underlätta rumsuppfattningen. Dörrhandtagen till rummen är i en metallisk färg mot en ljus bakgrund. För att de ska vara mer synliga bör handtagen ha en färg som tydligt avviker från dörrrens färg.

Matsal

Rummet är rymligt och det finns tillräckligt med vändutrymme mellan borden, stolarna och i gångarna. Det finns sittplatser på olika höjder utrustade med både rygg- och armstöd. Flera gungstolar finns att sitta vid i matsalen. Det är ljus i rummet tack vare de vita väggarna och ljusa golven. Detta gör att de röda och blåa sittplatserna kontrasterar tydligt mot omgivningen och är lätta att upptäcka. Vi rekommenderar tydligare kontraster mellan väggar och golv,

eftersom det underlättar rumsuppfattningen och gör det lättare att orientera sig.

15. Det är rymligt i matsalen.

Det finns många lampor utplacerade med jämna mellanrum, samtliga med vita lampskärmar. Rummet har många fönster som släpper in dagsljus. Dessa är försedda med gardiner och persienner som gör det möjligt att avskärma dagsljuset. Ljuset i rummet är ojämnt, vilket skapar skuggor på golvet som kan uppfattas som nivåskillnader.

Det finns en braskamin och ett piano i rummet, vilket förstärker den hemlika känslan av en bekant och trygg miljö.

Boenderum

Vid kartläggningen granskade vi rum nummer 15, som står tomt. Detta rum motsvarar hur övriga rum ser ut i den delen av byggnaden.

16. Rummet är rymligt med gott dagsljusinsläpp.

Rummen har både toalett och dusch. Det finns en svag unken doft eftersom rummet har stått tomt, men som försvinner när rummet tas i bruk. Rummen är utan trösklar och dörrpassagebredden är 92 centimeter bred. Det finns även möjlighet att öppna upp ytterligare för att öka passagebredden. Dörren är lätt att öppna, vilket gör den användarvänlig. Den finns inget draghandtag på dörrarna in till rummen.

Dörrarna är utrustade med lås, men de är inte möjliga att hantera med en hand eller annan kroppsdel. Ett lås som är utformat i enhandsfattning skulle underlätta användningen. Personalen har nycklar och kan komma in i låsta rum.

Det finns ett avlångt fyrkantigt bord med några stolar. Stolarna finns på en höjd och de saknar armstöd. Det underlättar om det finns stolar i olika höjder för de som behöver en högre sitthöjd. Armstöd gör det lättare för personer som behöver hjälp med att ta sig upp från sittande ställning till stående.

Belysningen är jämn och bländfri. Ljudmiljön är acceptabel men det finns ett visst eko. Detta kan åtgärdas med ljudabsorberande material på väggarna.

17. Klienterna bär armband med larmfunktion.

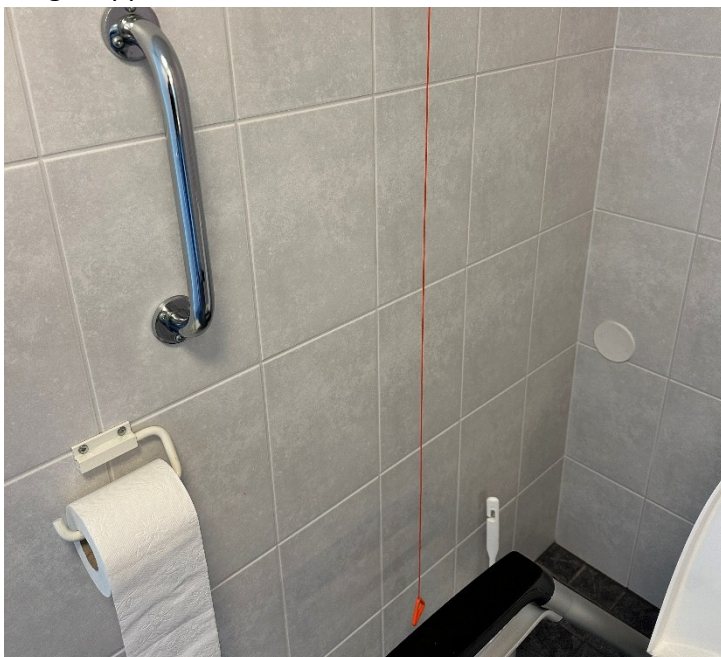
Det finns stora fönster i rummen som går att öppna. De är utrustade med gardiner och persienner, vilket gör det möjligt att avskärma dagsljuset vid behov. Fönstren är lätta att öppna men kan vara tröga att stänga. Personalen hjälper till att öppna och stänga vid behov.

Klienterna bär armband på handleden med larm om de behöver hjälp. Sängarna är höj- och sänkbara. Det finns en dubbelgarderob med vanliga dörrar och handtag. Om handtagen har tydlig kontrast mot garderoben blir den lättare att använda.

Rummen bör ha tydligare färgkontraster, eftersom allt i nuläget är ljust och i olika vita nyanser. Kontraster hjälper klienten att få en bättre uppfattning av rummet.

Tillgänglig toalett och duschrum 15

Det finns en avfasad tröskel in till toaletten. Toaletten är försedd med ett larm i form av ett snöre som hänger från taket vid toaletten. Snöret är rött och har en röd triangelformad dragknopp. Larmet kan nås från toaletten men inte om en person faller in mot rummet.

18. En bild av larmet i en avvikande färg mot omgivande bakgrund.

Larm bör finnas på två olika nivåer, en bör vara 20 centimeter från golvet och vara utformat så att ett snöre fortsätter längs väggen genom hela rummet. Detta gör att klienten kan nå larmet oavsett var hen än fallit.

Det är en skjutdörr som skiljer rummet från toaletten. Dörren är lätt att öppna då det krävs en kraft på 700 gram, vilket motsvarar ungefär 6,8 Newton. En skjutdörr är lätt att använda och tar inte lika mycket plats som en slagdörr. Det finns inget lås på dörren och det behövs heller inte något draghandtag på insidan av dörren. En person med ett hjulförsett hjälpmedel kommer in på toaletten men det finns inte tillräckligt med utrymme för en säng om personen behöver ligga ner.

19. En skjutdörr är ett tillgängligt alternativ.

Det finns ett längre horisontellt stödhandtag installerat 87 centimeter från golvet, med tydliga kontrast mot bakgrunden. Det finns flera stödhandtag på toaletten, inklusive en vertikal stödstång som sträcker sig från 98 centimeter upp till 130 centimeter från golvet.

Belysningen är jämn och bländfri med en ljusstyrka på 770 lx. I rummet finns en vanlig öppen soptunna. Det förekommer ett visst eko inne på toaletten. Det finns tydliga kontraster mellan det mörka golvet och den ljusa väggen.

Det finns ett par eluttag på två olika höjder: ett uttag på 117 centimeter och ett på 146 centimeter från golvet. En lämplig höjd för eluttag är mellan 40–110 centimeter. Det finns krokar på olika höjder men kontrasten mellan krokarna och väggen bör förbättras.

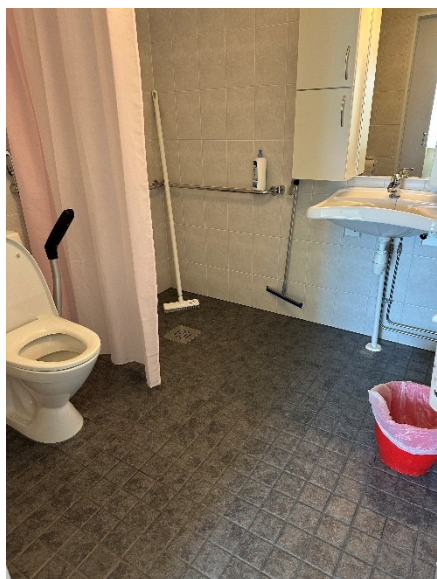
Det finns en bidédusch men den är installerad på den bakre väggen och kan inte nås från toaletten. Papperstorkhållaren är installerad 136 centimeter från golvet, vilket är för högt. En lämplig höjd för utrustning på en tillgänglig toalett är mellan 90 och 110 centimeter. Spegelns nedre kant är placerad 102 centimeter från golvet, vilket följer rekommendationerna.

Det finns en vertikal stödstång på väggen till höger om toaletten. Avståndet från den bakre väggen till mitten av spolknappen är 23 centimeter, vilket ligger inom det rekommenderade intervallet på 20–30 centimeter. Spolknappen är lätt att använda, men en automatiserad spolknapp kan ytterligare förenkla användningen.

Toalettsitsen bör ha en tydligt mörk kontrasterande färg för att personer med synnedsättning lättare ska kunna avgöra om sitsen är upp eller nere. Sitthöjden är 48 centimeter, vilket gör det lättare för personer med hjulförsedda hjälpmedel att göra en överföring.

Det finns armstöd som är installerade direkt i toalettstolen. Dessa tar upp utrymme vid sidan av toaletten, och vi rekommenderar att armstöden är vägghängda istället. Fördelen med

vägghängda armstöd är att de kan nå tillräckligt långt fram till toalettstolens framkant. När de är uppfällda syns de tydligt mot den ljusa väggen.

20. Det finns god kontrast mellan golv och väggar.

Armstöden är 69 centimeter från golvet, vilket är lågt. De bör vara mellan 75 och 80 centimeter höga. Bredden mellan armstöden är 62 centimeter, vilket uppfyller minimirekommendationerna. Armstöden är stabila och tål hårt tryck. Om fästen för toalettpappret finns på båda armstöden kan användaren välja den mest bekväma sidan.

Det finns ett höj-och sänkbart handfat. Bakom handfatet finns det avlastningsytor. Avståndet mellan närmaste vägg och handfatet är 18 centimeter, vilket är för litet. Det bör finnas ett avstånd som är minst 40 centimeter från närmaste vägg. Kontrasten vid handfatet bör förbättras för att föra det lättare att upptäcka. Detta kan göras genom att sätta en mörkare bakgrund på väggen där handfatet är installerat.

Det är en vanlig kran. Vi rekommenderar en kran utformad i enhandsfattning och en förlängd spak för enklare användning. Det framgår inte tydligt vilket håll som är varmvatten och vilket som är kallvatten. Detta bör tydliggöras för att underlätta användningen.

Vid duschen finns det två horisontella stödsträngar installerade 90 centimeter från golvet, vilket följer rekommendationerna. Det finns två brunsgaller i badrummet som ligger i nivå med golvet och inte orsakar nivåskillnader.

Duschens mått är 136 centimeter till handfatet och 110 centimeter till toaletten. Det bör finnas ett vändutrymme på en diameter på 150 centimeter i duschen samt framför toaletten och handfatet. Dessa mått uppfyller inte rekommendationerna.

Assistenten behöver inte korsa vattenstrålen, vilket underlättar arbetet.

Vårdavdelning

Det finns en vårdavdelning med högre vårdtyngd som ett samlingsrum. Samlingsrummet är rymligt och erbjuder olika sittmöjligheter, vilket gör att användaren kan välja den plats som känns mest bekväm.

Det finns sittplatser med högre sitthöjd samt möbler med rygg- och armstöd. En stödstång är installerad på väggen men den har samma färg som väggen och är därför svår att urskilja. Stolarna har god kontrast mot den omgivande miljön, vilket för dem lättare att upptäcka och använda.

I rummet finns stora fönster och en dörr med glasytor som leder ut till en altan och släpper in rikligt med dagsljus. Det finns gardiner men inga möjligheter att skärma dagsljuset vid behov.

Hjälpmiddel som förstöringsglas och extra belysning finns tillgängliga vid behov. På denna avdelning finns även en portabel lyftanordning på Sommarängen för att hantera tyngre lyft och kan användas i hela byggnaden. Liften kan även användas inne på rummen och toaletterna vid behov.

Duschrum

Dörren till duschutrymmet och bastun är grå, handtaget är i en metallisk färg och väggen är ljus. Kontrasterna mellan dessa ytor bör förstärkas för att underlätta orienteringen. Det finns sopborstar, tunnor och gummistövlar som blockerar gångstråket, vilket bör åtgärdas.

Skyltarna är handgjorda och de är fina men vi rekommenderar att de är enhetliga och försedda med punktskrift. Kontrasten mellan den vita bakgrunden och den svarta texten är tillräckligt tydligt.

Dörrpassagebredden är 91 centimeter, vilket uppfyller rekommendationerna. Låset är ett vanligt vridlås, vilket kan vara svårt att använda. Vi rekommenderar ett lås som kan hanteras med enhandsfattning.

21. Det är städning av hjälpmedel, utrymmet brukar vara fritt från hinder.

Det finns god kontrast mellan det mörka golvet och väggen. I rummet finns ett fönster som släpper in gott om dagsljus. Fönstret bör förses med möjlighet att skärma av dagsljuset vid behov. Det finns en dörr med ett glasparti som leder ut till altanen. Elbelysningen är ojämn, vissa delar av rummet är mörka och skuggorna kan uppfattas som nivåskillnader. Enligt mätverktyget varierar ljusstyrkan mellan 21 lx och 505 lx.

I rummet finns flera golvbrunnar som ligger i nivå med golvet och inte orsakar några nivåskillnader. Det finns två duschar med vanliga duschmunstycken. Det krävs en viss kraft för att vrida på vattnet och justera temperaturen, en blandare utformad i enhandsfattning är lättare att använda.

Vid duscharna finns ett horisontellt stödhandtag i metallisk färg. Vid duscharna finns även en bänk som ger sittmöjlighet vid behov.

22. Det finns ett horisontellt stödhandtag vid duscharna.

Det finns en avfasad tröskel in till utrymmet. Vid första anblick kan rummet uppfattas som rörigt men det är ett rymligt rum. Det råkade bara vara tvättad av hjälpmedel under kartläggningstillfället.

Det finns ett vändutrymme som uppnår 147 centimeter i diameter när man kommer in i duschutrymmet, vilket nästan uppfyller den rekommenderade vändytan som är 150 centimeter i diameter. Passagen mellan ingången och tvättrummet är 120 centimeter bred, medan en rekommenderad bredd är minst 130 centimeter.

I utrymmet finns en duschsäng och några duschstolar. En av duschstolarna har rostiga ben och bör bytas ut. Det finns även en liten och en större bänk med sittmöjligheter. Krokarna i rummet är placerade 162 centimeter från golvet, det bör finnas krokar på olika höjder.

Det finns inget larm i toaletten, duschutrymmet eller bastun eftersom alla klienter bär ett armband med larmfunktion, som de har med sig runt hela tiden. Detta gör att de kan larma

var de än befinner sig, vilket är en god lösning om de inte har en tendens att ta av sig dem.

23. Det finns en duschsäng och duschstol i duschutrymmet.

Tillgänglig toalett

Det finns en skjutdörr till toaletten, vilket gör den lättare att öppna dörren och dörren tar mindre plats än en slagdörr. Rummet är fritt från nivåskillnader som trösklar. I en tillgänglig toalett bör belysningen vara automatisk, så att användaren slipper leta efter strömbrytaren.

På den högra väggen, när man kommer in till utrymmet, finns ett 104 centimeter långt horisontellt stödhandtag. På den bakre väggen, där toalettstolen är installerad, finns ett fönster som släpper in dagsljus. Det är försett med persiennier, vilket möjliggör avskärmning av dagsljuset vid behov.

Det finns två belysningsarmaturer med jämn och bländfri belysning. Utan elbelysning uppmäts ljusstyrkan vara 320 lx, och med belysning 484 lx. Rekommenderad ljusstyrka på en toalett bör vara cirka 300 lx, vilket uppfylls både med och utan elbelysning.

Det finns goda kontrast mellan det mörka golvet och den ljusa väggen. Toalettsitsen och handfatet saknar kontraster som gör dem lättare att upptäcka. Vi rekommenderar en mörk toalettsits så att personer med synnedsättning slipper känna efter om sitsen är uppe eller nere. En mörkare färg på väggen bakom handfatet skulle också underlätta att uppfatta dess position.

Toaletten är installerad 24 centimeter från den bakre väggen, vilket är inom rekommendationerna. Avståndet från toaletten till den högra väggen är avståndet 69 centimeter och från den vänstra sidan till väggen 82 centimeter. Det bör finnas ett avstånd som uppfyller 80 centimeter till båda sidorna av väggarna.

Sitthöjden på toaletten är 48 centimeter, vilket är enligt minsta rekommendationen. En sitthöjd på minst 50 centimeter underlättar överföring från hjulförsedda hjälpmedel och en sitthöjd på 55 centimeter är bättre för personer med stela höfter och ben. Det finns höj- och sänkbara toalettstolar så att användaren kan anpassa höjden efter behov.

Det bör finnas ett avstånd på minst 80 centimeter för att underlätta en överföring från ett hjulförsett hjälpmedel till toalettstolen. Om detta inte är möjligt bör en skylt på dörren visa vilken sida som har fritt utrymme och det bör finnas en spegelvänd toalett. Detta för att tillgodose att personer kan göra en överföring både från vänster och höger sida.

24. En mörk toalettsits gör det lättare att uppfatta om toalettlocket är uppe eller nere.

Det bör finnas en vändyta som uppfyller 150 centimeter i diameter framför toalettstolen och handfatet.

Armstöden är fästa direkt i toalettstolen. De är stadiga och den svarta färgen kontrasterar väl mot bakgrunden. Armstöden är uppfällbara och lätta att använda. Vi rekommenderar uppfällbara armstöd, eftersom de inte tar upp utrymme vid sidan av toaletten och kan nå ända fram till toalettens framkant.

Armstöden är installerade på en höjd av 70 centimeter och bredden mellan dem är 64 centimeter. Rekommenderad höjd är 75–80 centimeter, och bredden bör vara minst 60 centimeter.

Det finns en bidédusch installerad på samma vägg som handfatet, till vänster om toaletten. Den är svår att nå eftersom användaren måste sträcka. För bättre tillgänglighet bör bidéduschen vara monterad på armstödet och vara automatisk, vattnet bör starta när den lyfts.

Handfatet är höj- och sänkbart med ett djup på 54 centimeter och 64 centimeter brett. För tillräckligt benutrymme bör djupet vara minst 60 centimeter och bredden uppnå minst 80 centimeter.

Handfatet är av en rymligare modell med avlastningsytor bakom. Mellan närmaste vägg och handfatet är det 20 centimeter. Avståndet till närmaste vägg är 20 centimeter, men bör vara

minst 40 centimeter. Vid handfatet bör det finnas käpphållare, och en stödstång vid handfatets främre kant i kontrasterande färg för extra stöd.

Kranen är av vanlig modell med indikationer för varm- och kallvatten. Vi rekommenderar en förlängd spak för att underlätta användning, även med armbåge eller annan kroppsdel. Det möjliggör att användare även kan nyttja en kroppsdel som till exempel en armbåge för att sätta på vattnet.

25. Det är svårt att nå tvål- och handspritsbehållaren.

Det kan vara svårt för en person i ett hjulförsett hjälpmedel att nå handtvålen och desinfektionsbehållaren då de är installerade på den bakre väggen där handfatet är.

Utrustning bör placeras inom räckhåll, på en höjd mellan 90–110 centimeter. Spegeln är installerad med nedre kant på 128 centimeter från golvet. Vi rekommenderar att den placeras 90 centimeter från golvet till dess nedre kant så att personer i hjulförsedda hjälpmedel kan använda spegeln.

Det finns en papperstorkhållare som är installerad på en höjd av 146 centimeter. Den bör placeras på en lägre nivå, mellan 90–110 centimeter för att vara tillgänglig.

Det finns ett eluttag på högra väggen vid handfatet som är placerat för högt. Eluttag bör installeras på en höjd mellan 40–110 centimeter från golvet och minst 40 centimeter från närmaste hörn.

Det finns krokar på en nivå av 132 centimeter. Vi rekommenderar att det finns krokar på olika nivåer. Krokar bör finnas på en höjd av 120 centimeter upp till 160 centimeter från golvet. Det är även viktigt att de är i en kontrasterande färg så att de utmärker sig från väggens kulör.

Bastu

Det bör finnas en tydlig skylt med punktskrift som visar att rummet är en bastu.

Det finns en skjutdörr som leder in till bastun, vilken är lätt att använda. Dörrpassagebredden är 80 centimeter, men en bredd på minst 85 centimeter rekommenderas för att underlätta för personer med hjulförsedda hjälpmedel. Det finns två lampor i bastun, varav en fungerar inte och behöver bytas ut.

26. Det finns ett skyddande staket framför bastuaggregatet.

Det ska finnas ett vändutrymme på 150 centimeter i diameter inne i bastun. På insidan av dörren bör det finnas ett stödhandtag för att underlätta stängning. Det ska vara installerat 80 centimeter ovan golvnivån och vara 60 centimeter långt.

Inne i bastun finns två flyttbara bänkar utan nivåskillnader. Sitthöjden på dessa är 46 centimeter men en höjd mellan 50—55 centimeter rekommenderas för att underlätta överföring från hjälpmedel eller för personer med stela höfter eller knän.

Springorna i laven som är 1 centimeter breda men bör inte vara bredare än 0,5 centimeter. Höjden på den lägsta laven är 33 centimeter, djupet är 55 centimeter och höjden är 30 centimeter till nästa nivå. Den översta laven är 42 centimeter hög och är 58 centimeter djup.

De yttre framkanterna på lavarna bör kontrastmarkeras. Detta kan genomföras genom att ha en avvikande färg på framkanten, vilket tydliggör uppfattningen av nivåskillnader. Det finns god kontrast mellan det mörka golvet och de träfärgade partierna i bastun. Framför bastuaggregatet finns ett skyddande staket som förhindrar att användarna kolliderar eller riskerar att bränna sig. Kontraster på staketet skulle ytterligare förbättra säkerheten.

En punktbelysning vid bastuaggregatet gör det lättare för användaren att uppmärksamma det.

Det finns ledstänger vid nivåerna där lavarna finns. Ledstången som sitter mot väggen är inte greppvänlig och sitter löst. En greppvänlig ledstång bör vara avrundad och ha en kontrasterande färg mot väggen. Vid kartläggningstillfället hade ledstången samma träfärg som väggen.

Ledstången på höger sida slutar efter den andra nivån av lav. Detta kan utgöra en snubbelrisk eller orsaka olyckor. Även denna ledstång bör kontrastmarkeras i en avvikande färg för att vara lättare att upptäcka.

27. Ledstången sitter löst och är svår att urskilja från omgivande miljö.

Det finns ingen knapp för att kasta ånga på bastuaggregatet. För vissa individer kan det vara svårt att använda hink och skopa.

Det finns inget larm i bastun men klienterna bär armband som är försedda med larmfunktion som de har med sig in i bastun.

Enkla och svåra åtgärder

Enkla åtgärder

- Skyltningen till äldreboendet Sommarängen bör vara tydlig och lätt att hitta.
- Skyltarna inne på äldreboendet bör vara tydliga för att underlätta orienteringen.
- Det bör finnas en tydligt utmärkt parkering för personer med särskilt tillstånd.
- En ledfyr vid entrén underlättar för personer med synnedsättningar.
- Utstickande föremål och pelare bör kontrastmarkeras.
- Ledstänger bör finnas på två olika höjder, en på 70 centimeter och en på 90 centimeter.
- Ledstänger bör börja 30 centimeter före och sluta 30 centimeter efter rampens eller trappans början.
- Ledstänger bör vara greppvänliga och ha tydlig kontrast mot omgivningen.
- Vid rampen finns ett avbrott i ledstången vid en grind, vilket kan innebära fallrisk.
- Lösa föremål i gångstråk bör tas bort för att inte utgöra snubbelrisk.
- Hinder i gångstråken inomhus bör tas bort.

- Före och efter trappan och rampen bör det finnas varningsmarkeringar som varnar för kommande nivåskillnader.
- Trappornas yttre framkant bör ha en kontrasterande färg mot övriga trappan som varnar för nivåskillnader.
- Där det inte finns en naturlig avgränsning som till exempel en mur bör det finnas avåkningsskydd på rampen.
- Dörrar som är försedda med automatiska dörröppnare bör hållas öppna i minst 25 sekunder.
- Handtagen på ytterdörren till entrén bör kontrastmarkeras.
- Den automatiska dörröppnaren bör ha tydligare kontraster.
- Det bör finnas en tydlig skylt till hjärtstartaren.
- Det bör finnas draghandtag på insidan av toalettdörrar till de tillgängliga toaletterna.
- Låset bör bytas ut mot ett lås som kan hanteras med enhandsfattning.
- Toaletsitsen bör vara i en kontrasterande färg.
- Det bör finnas stödhandtag inne på tillgängliga toaletter, både på väggen och vid den yttre framkanten av handfatet.
- Krokar bör finnas i olika höjder.
- Spegelns nedre kant bör vara installerad på en höjd av 90 centimeter.
- Sitthöjden på en tillgänglig toalett bör vara minst 50 centimeter. Det finns höj- och sänkbara toaletter.
- Vägghängda armstöd är stadigare, tar mindre plats bredvid toaletten och når längre fram på toalettstolens framkant.
- Fäste för toalettpapper bör vara installerade direkt på armstöden, gärna på båda sidorna.
- Bidéduschen är svår att nå, den bör vara installerad direkt i armstödet och gärna vara automatiskt så att vattnet går igång när besökaren lyfter den.
- Kontraster bör vara tydliga i en toalett. Det gäller, golv, väggar, armstöd, stödstänger, bakom handfatet och toaletsits.
- Spaken till kranen bör vara förlängd och det bör framkomma tydligt vilket håll som är varm- och kallvatten.
- Tvål och handsprit ska kunna nås från ett hjulförsett hjälpmedel.
- Utrustning och eluttag bör vara inom räckhåll för personer i hjulförsedda hjälpmedel.
- Armstöden vid toaletterna bör vara på en höjd mellan 70–80 centimeter.
- Belysningen vid duschutrymmet framför bastun har ojämn belysning.
- Duscharna bör vara försedda med enhandsfattning på kranen.
- Rostiga duschstolar bör bytas ut mot nyare varianter.
- Belysningen på toaletter bör vara automatiska.
- Det bör finnas ett visuellt eller taktilt ledstråk som leder till huvudentrén.
- Det bör finnas ett visuellt eller taktilt ledstråk inne i byggnaden.
- Skylten på byggnaden ovanför entrén är svårläst.
- Det ger ett rörigt intryck om det finns för mycket information med olika typsnitt och teckenstorlek.
- Skyltar bör vara enhetliga och vara försedda med relief- eller punktskrift.

- Skyltar bör inte vara utpekande som skylten till den tillgängliga toaletten, den bör vara försedd med den internationella rullstolssymbolen.
- Skyltar bör vara installerade på väggen mot den sida där dörren öppnas.
- Nummerskyltar bör vara i ögonhöjd.
- Stödstänger bör finnas i alla korridorer.
- Tydliga kontraster hjälper besökaren eller klienten att orientera sig.
- Det är trångt i fikarummet när alla klienter och personal är på plats. Det är viktigt att ha i åtanke att det finns ett fritt utrymme i gångstråket även ifall det skulle ske en utrymning.
- Köksskåpen bör vara höj-och sänkbara.
- Handtagen på köksluckorna bör vara i en kontrasterande färg.
- Akustiken skapar eko i vissa utrymmen, detta kan åtgärdas med ljuddämpande material på väggarna.
- Belysningen bör vara jämn överallt.
- Det ska vara möjligt att avskärma dagsljuset.
- Lampor som inte fungerar i bastun bör bytas ut.
- Det ska finnas ett draghandtag på insidan av bastun.
- De yttre framkanterna på lavarna bör tydligt kontrastmarkeras.
- Kontraster på staketet vid bastuaggregatet bör vara i en kontrasterande färg.
- En punktbelysning vid aggregatet underlättar.
- Ledstång på vänster sida i bastun sitter lös och är inte greppvänlig.
- Ledstången slutar för tidigt inne i bastun vilket kan utgöra snubbelrisk.

Svåra åtgärder

- Belysningen på parkeringen bör vara jämn och väl upplyst även under vintertid.
- Rampen bör vara minst 130 centimeter bred.
- Lutningen på rampen är för hög, den bör inte luta mer än 8 procent utomhus under tak.
- Rampen ska vara försedd med vilplan.
- Inne på tillgängliga toaletter bör det finnas en vändyta på 150 centimeter i diameter.
- Det ska finnas ett avstånd från toaletten till väggen som är minst 80 centimeter. Om det inte kan uppfyllas på båda sidorna bör det tydligt framkomma på en skylt och det bör finnas en spegelvänd toalett.
- En automatisk spolknapp underlättar för personer som har svårt att trycka på en knapp.
- Benutrymmet bör vara minst 60 centimeter under handfatet.
- Larm ska finnas i den tillgängliga toaletten där besökare kan nyttja den.
- Det finns inte tillräckligt med dörrpassagebredd in till toaletterna så att det är möjligt att komma in med en säng.
- Mellan handfatet och närmaste vägg bör det finnas ett avstånd på 40 centimeter.
- Det bör finnas ett vändutrymme framför duschen på 150 centimeter i diameter.
- Dörrpassagebredden in till bastun bör vara minst 85 centimeter.
- Det ska finnas ett vändutrymme inne i bastun på 150 centimeter i diameter.

- Springorna i laven bör inte vara större än 0,5 centimeter.
- Det bör finnas en knapp inne i bastun som kastar vatten för de som har svårigheter att använda hink och skopa.

Slutsats

Kartläggningen av äldreboendet Sommarängen på Kökar visar att lokalerna i stort är funktionella och erbjuder flera goda förutsättningar för tillgänglighet och trivsel. Det finns också ett antal förbättringsområden som bör åtgärdas för att uppnå en högre grad av användarvänlighet, säkerhet och tillgänglighet för alla.

Många av utrymmena är rymliga och fria från nivåskillnader, vilket underlättar för personer med nedsatt rörlighet. Det finns en variation av sitthöjder försedda med rygg- och armstöd samt tillgång till hjälpmedel som portabel lyftanordning, höj- och sänkbara sängar och armband försedda med larmfunktioner.

Miljöerna är ljusa och hemtrevliga med goda dagsljusinsläpp som bidrar till en välkomnande atmosfär och i många fall finns det tydliga kontraster mellan golv och väggar som underlättar orienteringen.

När det gäller förbättringsområden som bör åtgärdas för att uppnå en högre grad av tillgänglighet och säkerhet inkluderar bland annat att kontraster bör vara tydligare på flera platser. En ojämn belysning skapar skuggor på golvet som kan uppfattas som nivåskillnader vilket kan tillföra en viss osäkerhet när klienten eller besökaren rör sig på golvytorna.

Skylten är inte enhetlig och det saknas punktskrift, vilket försvårar orienteringen för personer med synnedsättning. Armstöd inne på tillgängliga toaletter är inte vägghängda eller placerade enligt rekommenderade mått, vilket begränsar användbarheten. Utrustning på toaletterna är placerade för högt, det är viktigt att alla utrustning är inom räckhåll för personer i hjulförsedda hjälpmedel. Lås och blandare är inte utformade för enhandsfattning, vilket försvårar användningen för personer med nedsatt handfunktion.

Vändutrymmen uppfyller inte alltid de rekommenderade måtten på 150 centimeter i diameter. En för liten vändyta försvårar manövreringen med hjulförsedda hjälpmedel eller andra hjälpmedel.

På äldreboendet finns det även underhållsbehov såsom trasiga lampor, rostiga duschstolar som bör åtgärdas för att säkerställa en trygg och funktionell miljö.

Sammanfattningsvis visar kartläggningen att äldreboendet har en god grund för tillgänglighet om förbättringsåtgärder tas i beaktande. Åtgärderna lyfts för att miljön ska vara fullt inkluderande och trygg för alla.

Kontaktuppgifter

Alexandra Gamba, Projektledare "Ett Åland för alla".

Funktionsrätt Åland, Skarpansvägen 30.

alexandra.gamba@handicampen.ax eller via tel: +358 40 189 7453

Källor

Kilpelä Niina, 2019, Tillgängliga byggnader och deras omgivningar, miljöministeriet.

Invalidförbundet, 2019, Esteettömyyskartoitusopas

Ålands byggbestämmesamling, 2015:5, <https://www.regeringen.ax/infrastruktur-kommunikationer/bygga-bo/alands-byggbestammelsesamling>